

TDRAM-2007-5919

INSTANS:	Drammen tingrett - Deldom og kjennelse.
DATO:	2007-11-02
DOKNR/PUBLISERT:	TDRAM-2007-5919
STIKKORD:	Aksjeloven § 5-22 jf. § 5-23.
SAMMENDRAG:	Saken gjelder spørsmål om avvisning og om rettførlig inngått 25.04.2005 i Drammen tingrett er gyldig. (Sammendraget er hentet fra sakens innledning.)
SAKSGANG:	Drammen tingrett TDRAM-2007-5919 (07-005919TVI-DRAM). Tingrettens avvisningskjennelse påkjært til Borgarting lagmannsrett, LB-2008-4798 .
PARTER:	Odda Møbelsalg AS (advokat Per Danielsen) mot Møbelringen AS (advokat Grete Funderud Stillum).
FORFATTER:	Tingrettsdommer Åsne Julsrud Jalling.

Kjennelse og dom:

Saken gjelder spørsmål om avvisning og om rettførlig inngått 25.04.2005 i Drammen tingrett er gyldig.

Sakens bakgrunn

Møbelringen er en frivillig kjede av møbelhandlere i hele landet. Kjeden ble startet i 1985 og hadde våren 2005 seksti medlemmer. Hovedkontoret ligger i Drammen. Møbelringen AS har som vedtektsfestet formål « handel og betalingsformidling, organisering av felles innkjøp, markedsføring og andre butikkrelaterte tjenester. »

Alle medlemmer i kjeden er aksjonærer i Møbelringen AS og det er gjennom en kjedeavtale mellom det enkelte medlem og Møbelringen AS forhandlerne oppnår de ulike medlemsgodene.

Odda Møbelsalg AS har vært aksjonær i Møbelringen AS og medlem av kjeden Møbelringen i en årrekke da Odda Møbelsalg AS (heretter Odda) sammen med Møbelutsalget Bjarne Foss AS (heretter Foss) ble ekskludert fra kjeden i styrvedtak av 22.02.2005. Styret skriver i vedtaket som begrunnelse blant annet at « Møbelringen AS har opplysninger om at de nevnte medlemmer på en illojal og skadelig måte planlegger å gå inn i en konkurrerende gruppering ».

Odda og Foss mente at eksklusjonen var urettmessig og begjærte midlertidig forføyning for Drammen tingrett 30.03.2005. Møbelringen AS innga tilsvaer 20.04.2005 og muntlig forhandling var berammet til 25.04.2007. Partene kom imidlertid i tale torsdag den 21.04.2007, og det ble forhandlet frem en utenrettslig avtale fredag 22.04.2005. Denne ble senere ble protokollert i sin helhet som rettsforlik under rettsmøtet den 25.04.2005. Rettsforliket i sin helhet hitsettes:

1.

Spørsmålet om opprettholdelse av eksklusjonen av Møbelutsalget Bjarne Foss AS og Odda Møbelsalg AS fremlegges som eneste sak til avstemning på ekstraordinært medlemsmøte i Møbelringenkjeden/ekstraordinær generalforsamling i Møbelringen AS. Partene er enige om at alle kjedens medlemmer/selskapets aksjonærer, også de som er medlemmer av Møbelringen AS' styre, har rett til å avgi stemme. Møbelutsalget Bjarne Foss AS og Odda Møbelsalg AS har iht. denne forliksavtale dessuten stemmerett for dette spørsmålet på medlemsmøtet/generalforsamlingen. Medlemsmøtet/generalforsamlingen skal holdes senest 13.05.05.

For at eksklusjonen av Møbelutsalget Bjarne Foss AS og Odda Møbelsalg AS skal oppheves, kreves det at minst 50,1 % av de tilstedeværende stemmeberettigede medlemmer, inkl. representerte forhåndsstemmer/fullmakter, stemmer for opphevelse av eksklusjonen. Hvis minst 50,1 % av de tilstedeværende stemmeberettigede medlemmer, inkl. representerte forhåndsstemmer/fullmakter, stemmer for opphevelse av eksklusjonen skal Møbelutsalget Bjarne Foss AS og Odda Møbelsalg AS umiddelbart få de samme rettigheter og forpliktelser som før eksklusjonsvedtaket iht. Møbelringen AS' vedtekter og inngåtte kjedeavtale, jfr. dog punkt 3. Hvis ikke slikt flertall oppnås, skal Møbelutsalget Bjarne Foss AS og Odda Møbelsalg AS sitt forhold til Møbelringen AS/Møbelringenkjeden avsluttes umiddelbart iht. vedtektene og kjedeavtalen.

Under forutsetning av at tilstrekkelig flertall oppnås for omgjøring av eksklusjonen, er partene enige om at Møbelutsalget Bjarne Foss AS og Odda Møbelutsalget AS ikke skal kreves for fellesutgifter (kontingent) for perioden 22.02.05-31.05.05.

Stemmer skal avgis skriftlig gjennom stemmeseddel eller forhåndsstemme/fullmakt. Stemmeskjema og skjema for forhåndsstemme/fullmakt er vedlagt denne avtale.

Eventuelle fullmakter skal sendes til Advokatfirmaet Svensson Nøkleby ANS, Drammen, og kontrolleres og behandles av advokat Grete Funderud Stillum og/eller h.r.advokat Birger Svensson i forbindelse med det ekstraordinære medlemsmøtet/generalforsamlingen. Begrensingen av antall fullmakter i Møbelringen AS' vedtekter § 9 gjelder ikke for denne avstemming.

Styret i Møbelringenkjeden/Møbelringen AS og Møbelutsalget Bjarne Foss AS og Odda Møbelsalg AS har talerett på møtet for å redegjøre for sitt syn, men dette gjelder ikke noen advokater. I innkallingen skal det gjøres oppmerksom på at ingen advokater har talerett hva gjelder det tvistetema som skal avgjøres på medlemsmøtet/generalforsamlingen.

2.

Møbelutslaget Bjarne Foss AS og Odda Møbelsalg AS har i tiden frem til avholdelse av det ekstraordinære medlemsmøtet/generalforsamlingen tilgang til å bestille varer fra Møbelringenkjedens leverandører som i dag, og vil også ha tilgang til kjedens Intranett, nivå 1, som bl.a. inneholder informasjon om kampanjer. Partene er også enige om at Møbelutslaget Bjarne Foss AS og Odda Møbelsalg AS kan benytte Møbelringen logo/varemerke som i dag, frem til beslutning iht. punkt 1 er fattet.

3.

Ingen av partene har noen krav mot hverandre i anledning denne saken, uansett resultatet av avstemmingen på den ekstraordinære generalforsamlingen/medlemsmøtet.

Dette gjelder også krav i anledning styrets godkjenning av etableringen av P. Larsen AS' nye butikk på Åsane iht. styrevedtak 01.03.05. Møbelutslaget Bjarne Foss AS og Odda Møbelsalg AS kan heller ikke rette noen krav direkte mot P. Larsen AS i den anledning.

Partene er også enige om at styret i Møbelringenkjeden/Møbelringen AS ikke senere kan fatte eksklusjonsvedtak mot Møbelutslaget Bjarne Foss AS og Odda Møbelsalg AS basert på de fakta som er kjent forut for sak nr. 05-044256TVA-DRAM for Drammen tingrett.

Eventuelt salg av aksjer skjer i henhold til kjedeavtalen og vedtektene i Møbelringen AS.

4.

Hver av partene bærer sine egne saksomkostninger, og begjærer saken hevet som forlikt med grunnlag i denne forliksavtale. Det forutsettes at det inngås rettsforlik med samme ordlyd som denne forliksavtale.

Som vedlegg til forliksavtalen ble det lagt frem en forhåndsstemme/fullmakt og en alminnelig stemmeseddel som skulle brukes på generalforsamlingen for de som fysisk møtte der. På begge stemmesedlene var det presisert at navnet på bedriften ville bli behandlet konfidensielt av Birger Svensson og/eller Grete Funderud Stillum.

Informasjon om rettsforliket ble lagt ut på Møbelringens intranettsider samme dag. Begge partene hadde anledning til å informere medlemmene i perioden frem til den ekstraordinære generalforsamlingen som ble fastsatt til 10.05.2005. Både Foss og Odda sendte brev til alle medlemmene med en rekke vedlegg som de mente understøttet deres syn på saken. Styret sendte også ut informasjon til medlemmene, fortrinnsvis ved å legge det ut på intranettet.

Det er på det rene at ingen av partene sendte den andre den informasjonen som ble sendt til medlemmene. I perioden var det også avholdt et regionsmøte for Region Vest 02.05.2005. Der presenterte først Nils Ove Ribesen, styreleder i Odda, og Bjarne Foss, styreleder i Foss, sitt syn på eksklusjonssaken. Noe senere på formiddagen ankom Peter Urkedal, daglig leder i Møbelringen og Stein Sæter, daværende styreleder, som informerte medlemmene om deres syn, mens Ribesen og Foss var henvist til å vente på gangen. Deretter reiste Sæter og Urkedal, og Foss og Ribesen fikk anledning til å besvare spørsmål. Det er uklart om det var avholdt andre regionsmøter i perioden før generalforsamlingen hvor eksklusjonen var et tema.

Innkalling til generalforsamling ble sendt til medlemmene 26.04.2005. I innkallingen fremgikk det at eneste sak på den ekstraordinære generalforsamlingen ville være spørsmålet om eksklusjonene av Odda og Foss skulle opprettholdes. Vedlagt innkallingen fulgte forhåndsstemme/fullmakt der presiseringen om at navnet på bedriften skulle behandles konfidensielt var utelatt. Dette var derimot sagt i selve innkallingen. Fullmakten var med andre ord ikke den partene hadde tatt inn som en del av rettsforliket.

09.05.2005 mottok Møbelringen AS og advokat Svensson et prosesskriv fra Odda og Foss sin advokat. Han anførte at forliksavtalen var misligholdt og varslet om et erstatningskrav. Han viste blant annet til st det var sendt ut feil stemmesedler ved innkallingen. Styreformann Sæter informerte medlemmene om denne feilen samme dag.

Den ekstraordinære generalforsamlingen ble avholdt 10.05.2007 på Gardermoen. Advokat Svensson mottok forhåndsstemmer/fullmakter fra og med 29.04.2005, men de fleste innkom hans kontor i dagene før generalforsamlingen. Mange innkom kun få timer før fristen for å avgi forhåndsstemme gikk ut. I alt mottok han 49 forhåndsstemmer. På selve generalforsamlingen møtte kun 9 aksjonærer/medlemmer. Ribesen og Foss hadde stemme- og talerett på møtet, jf rettsforliket. Etter at det var kommet protester på innkallingen som ble nedstemt, ble resultatet av avstemmingen at det var 46 stemmer for styrets vedtak om eksklusjon og 14 stemmer mot vedtaket om eksklusjon. Vedtaket om eksklusjon ble dermed opprettholdt.

Odda Møbelutsalg AS tok deretter ut stevning for Drammen tingrett 09.01.2007 ved advokat Per Danielsen med påstand om at generalforsamlingsvedtaket av 10.05.2005 var ugyldig, samt erstatning og saksomkostninger. Påstanden er senere endret slik at saksøker nå også har lagt ned påstand om at rettsforliket av 25.04.2005 er ugyldig.

Saksøkte Møbelringen AS har ved advokat Grete Funderud Stillum inngitt tilsvarende 21.02.2007 med påstand om at saksøkte frifinnes og tilkjennes saksomkostninger. Hun har senere endret påstanden slik at hun også har påstått avvisning.

Saken ble delt ved rettens brev av 16.05.2007 der det sto at « hovedforhandlingen er delt, slik at den nå kun gjelder rettsforlikets gyldighet ». Forhandlingene ble delt etter begjæring fra saksøkte, etter at saksøker hadde sluttet seg til begjæringen.

Under rettsmøtet som ble avholdt 08 og 09.10.2007, fremgikk det at saksøker uansett utfallet av den del av saken som ble behandlet nå, mente at saken må fortsette hva gjelder saksøkers påstand 2 og 3. Det ble enighet om at man skulle prosedere på anførsler om avvisning i tillegg til rettsforlikets gyldighet. Det ble lagt ned påstand om rettens beslutning om påstanden så langt.

Saksøkeren har i det vesentlige anført

Når det gjelder spørsmålet om avvisning, er det ikke grunnlag for det. Det gjelder både avvisning av påstanden om at rettsforliket er ugyldig og avvisning av påstanden om at generalforsamlingsvedtaket av 20.05.2005 er ugyldig. Uansett avvisning påpekes det at påstandens punkt 3 vil stå seg. Grunnlaget er knyttet omstendigheter som er tilkommet etter at rettsforliket ble

inngått, såkalte facta supervenientes, og det er klart at slike etterfølgende omstendigheter kan være grunnlag for selvstendig søksmål. Det vises blant annet til Jo Hov « Rettsforlik » fra 1976 side 289, som Tore Schei har vist til i sin kommentarutgave til Tvistemålsloven side 517.

Når det gjelder anførselen om avvisning etter aksjeloven § 5-22 jf § 5-23 av påstandens punkt 2 om at generalforsamlingsvedtaket er ugyldig, kan denne ikke føre frem. For det første har ikke Odda rolle som aksjonær etter vedtaket, men medlem i kjeden. Det er kjeden Møbelringen de er ekskludert fra. Videre gjelder ikke bestemmelsen hvis et vedtak angripes for å være i strid med andre regler enn bestemmelser i aksjeloven og vedtekter, se « Aksjeloven og allmennaksjeloven kommentarutgave » av Aarbakke m.fl. side 409. Uansett foreligger grunnlag for at søksmålsfristen på tre måneder forlenges. Det vises til at det foreligger rimelig grunn til at søksmål ikke ble tatt ut før. Odda har forsøkt å opptre lojalt så langt de har kunnet og har hatt grunn til å bruke den tid de har. Uansett er vedtaket fattet på feil grunnlag og fremstår som sterkt urimelig.

Anførselen om avvisning av påstand om at rettsforliket er ugyldig, kan ikke føre frem. Når det gjelder hvorvidt det foreligger nye omstendigheter etter at rettsforliket er inngått, må retten legge til grunn saksøkers pretensjon, se « Tvistemål » av Skoghøy side 831. For at senere inntrådte omstendigheter skal kunne danne grunnlag for en ny sak, må de være av en slik karakter at det er en mulighet for at resultatet kan bli et annet. Det er det i herværende sak. Det vises til anførselene som gjøres gjeldende vedrørende rettsforlikets gyldighet nedenfor, samt at det uansett foreligger selvstendige anførsler knyttet til etterfølgende forhold når det gjelder påstandens punkter 2 og 3. Det vil anføres som selvstendig grunnlag blant annet at det foreligger myndighetsmisbruk jf. foreningsretten og culpaansvar. Dette vil bli behandlet på et senere tidspunkt.

Når det gjelder det materielle i påstanden om at rettsforliket er ugyldig, anføres det at rettsforliket er ugyldig på grunn av bristende forutsetninger, det vil si at forliket er ugyldig på grunn av endrede forhold etter at forliket kom i stand. Her vises det til at Odda og Foss ikke fikk informasjon om de beskyldningene som var rettet mot dem og at det var feil forhåndsstemmer vedlagt invitasjonen. Det at så mange hadde inngitt forhåndsstemmer viser også at det ikke ble noen reell behandling av spørsmålet om eksklusjon. Henvisningen til at § 9 i vedtektene ikke skulle gjelde, gjaldt kun administreringen av stemmen. Passusen ga ikke anledning til å innhente flere forhåndsstemmer enn tilstedeværende. Hele saksbehandlingen var således i strid med rettsforlikets formål og forutsetninger.

Den forhåndsprosederer styret og det press de la på medlemmene sine, gjorde at Odda og Foss ikke fikk anledning til å forsvare seg mot styrets påstander, er en illojal opptreden som samlet sett utgjør et grunnlag for at rettsforliket er ugyldig. Alle forholdene sett i sammenheng fører til at rettsforliket fremstår som urimelig og må settes til side jf avtaleloven § 36. Det anføres også myndighetsmisbruk etter foreningslæren som selvstendig grunnlag.

Saksøkeren har nedlagt slik påstand:

1. Rettsforliket inngått mellom Møbelringen og Odda Møbelsalg AS datert 25.04.2005 er ugyldig.
2. Beslutningen truffet av Møbelringen AS om opprettholdelse av eksklusjonsvedtaket truffet på ekstraordinær generalforsamling 10.05.2005 er ugyldig.
3. Møbelringen AS dømmes til å betale erstatning til Odda Møbelsalg AS med et beløp fastsatt etter rettens skjønn med tillegg av den til enhver tid gjeldende forsinkelsesrente, regnet fra 22.02.2005 og til betaling skjer.
4. Møbelringen AS dømmes til å betale Odda Møbelsalg AS sine saksomkostninger med tillegg av den til enhver tid gjeldende forsinkelsesrente fra forkynning av dommen og til betaling skjer.

Saksøkte har i det vesentlige anført

Saksøkte begjærte primært hele saken avvist fordi man mente at spørsmålet om rettsforlikets rettskraft ville avgjøre hele saken som sådan. Ettersom saksøker nå har presisert anførselene slik at det

er klart at det presumeres at erstatningsgrunnlaget også baserer seg på selvstndige grunnlag, er det nå kun spørsmål om avvisning av saksøkers påstander 1 og 2. Erstatningskrav som bygger på forutsetning om ugyldighet av enten rettsforliket eller generalforsamlingsvedtaket, må også avvises. Anførselen om at det er tale om feil saksøkt frafalles.

Når det gjelder generalforsamlingsvedtakets gyldighet, anføres det at søksmål er tatt ut for sent. Generalforsamlingens vedtak er alltid gyldig uavhengig av antall fremmøtte. Det vises til aksjeloven § 5-17. En aksjeeier, et styremedlem eller daglig leder kan fremme krav om at et generalforsamlingsvedtak er ugyldig, men da innen tre måneder fra vedtaket ble fattet, se aksjeloven § 5-22 jf § 5-23. Antitetisk innebærer bestemmelsen at andre enn disse gruppene ikke kan fremme slikt krav. Det er klart at Odda har krevd generalforsamlingsvedtaket ugyldig i egenskap av å være aksjonær. Det er et vilkår at man er aksjonær Møbelringen AS for å kunne være medlem av kjeden Møbelringen. Man kan først inngå kjedeavtalen etter at man er blitt aksjonær i as'et og det er styret i as'et som har myndighet til å ekskludere medlemmer av kjeden.

Stevning er her tatt ut nesten to år etter generalforsamlingsvedtaket og må derfor avvises. Det foreligger ikke grunnlag for å forlenge fristen etter aksjeloven § 5-22 annet ledd nr 4.

Det anføres videre at påstanden om at rettsforliket er ugyldig, må avvises. Det vises til at et rettsforlik har samme rettsvirkninger og rettskraft som en dom, jf. tvistemålsloven § 286. Uskrevne uriktige forutsetninger som forelå på avtaletidspunktet, kan bare prøves gjennom anke eller gjenopptagelse. Dersom slike forutsetninger ikke har holdt stikk, utgjør ikke de slike etterfølgende omstendigheter som kan åpne opp for å en etterfølgende prøving av gyldigheten, se Rt-1955-187 . De omstendigheter som Odda påberoper seg som senere inntrådte omstendigheter, er av en slik karakter at de ikke kan medføre ugyldighet. Den eneste nye etterfølgende omstendighet som finnes i saken, er at det ble vedlagt feil stemmeseddel ved utsending av innkallingen til generalforsamlingen. Dette ble imidlertid reparert på en slik måte at det ikke fikk noen betydning for utfallet av generalforsamlingsvedtaket. Påstanden må avvises med en begrenset realitetsavgjørelse, se Rt-1992-1711 .

Når det gjelder det materielle spørsmål om rettsforlikets gyldighet, krever de anførte rettslige grunnlagene kvalifisert urimelighet. Det foreligger ikke. Det er kun hendelser i perioden 25.04.2005 til 20.05.2005 som er relevante å vurdere.

Den ekstraordinære generalforsamlingen godkjente innkallingen. De forhold som påberopes er de samme som ble behandlet i denne forbindelse. Det foreligger ingen saksbehandlingsfeil eller mangler ved vedtaket.

Det forhold at det ble sendt ut feil stemmeseddel ble avhjulpet ved at det var gjort rede for i innkallingen at forhåndsstemmene skulle behandles konfidensielt. Videre ble det også redegjort for at det var sendt ut feil stemmeseddel før generalforsamling ble avholdt. Feilen hadde dessuten ingen betydning all den tid stemmene faktisk ble behandlet konfidensielt.

Den informasjon som ble gitt ut til medlemmene var balansert. Begge parter gjorde rede for sitt syn i god tid før generalforsamlingen. Partene har hatt, og har fremdeles, et ulikt syn på forholdene som ledet til styrets vedtak 22.02.2005. Det var i rettsforliket ingen begrensninger i forholdet til hvilken informasjon som skulle gis eller måten dette skulle håndteres på. Det må derimot ha fremstått som klart at Møbelringen ville informere sine medlemmer. Innholdet var ikke av en slik karakter at rettsforliket kan kjennes ugyldig.

Det er anført illojalitet eller myndighetsmisbruk fordi partene hadde ulike muligheter til å fremme sin sak før den ekstraordinære generalforsamlingen. Saksøkte peker på at Odda hadde gode muligheter til å fremme sitt syn og at både Odda og Foss benyttet seg av en slik adgang. Det at også Foss benyttet seg av sin adgang til å informere medlemmene må ha betydning for totalvurderingen. Odda og Foss var også til stede på et regionsmøte og fikk anledning til å fremme sitt syn og også til å besvare spørsmål etter at ledelsen i Møbelringen hadde forelagt saken for de tilstedeværende.

Det medfører ikke riktighet at vedtektene i § 9 medførte noen begrensning i adgangen til å avgi forhåndsstemmer. Det vises til at det ble tatt utrykkelig forbehold om dette i rettsforliket. Det vises også til at vedtektene kun sier noe om møtende aksjonærers adgang til å stille med ekstra fullmakt for andre. Bestemmelsen sier ikke noe om anledningen til å la seg representere ved andre

fullmektiger. Det følger av aksjeloven § 5-2 at aksjeeiere kan møte enten selv eller ved fullmektig og at møteretten ikke kan begrenses i vedtekter. Saksøkte bestrider Odda sin forklaring om at rettsforliket ikke var ment som en begrensning av vedtektenes § 9. Heller ikke epost fra Evenshaug kan tolkes i denne retning.

Saksøkte har nedlagt slik endret påstand:

Prinsipalt:

1. Saken avvises.

Subsidiært:

2. Møbelringen AS frifinnes

For alle tilfelle:

3. Odda Møbelsalg AS dømmes til å betale Møbelringen AS sine omkostninger innen 14 dager fra dommens forkynnelse med tillegg av den alminnelige forsinkelsesrente fra forfall til betaling skjer.

Retten bemerkinger

Retten vil først vurdere påstandene om avvisning. Retten har forstått Møbelringen sine anførsler dit hen at man avventer spørsmålet om avvisning av Oddas påstand nr 3 til man har hatt mulighet til å vurdere de faktiske anførsler nærmere. Spørsmålet om avvisning gjelder nå derfor kun saksøkers påstand punkter 1 og 2.

Adgangen til å gå til sak for å få kjent et generalforsamlingsvedtak ugyldig, er regulert i aksjeloven § 5-22 jf § 5-23. § 5-22 sier noe om hvem som har myndighet til å reise søksmål om generalforsamlingsvedtakets gyldighet, se bestemmelsens overskrift. Personkretsen er aksjeeier, styremedlem eller daglig leder. Andre enn dem som er nevnt i loven kan som et utgangspunkt ikke reise søksmål etter denne bestemmelsen. Det vil derimot kunne være adgang for en tredjeperson å ta ut søksmål dersom vedtaket angripes for å være i strid med selskapets avtaleforpliktelser, offentlig rammelovgivning mv. Dette gjelder også om aksjeeieren i en annen egenskap enn å være aksjeeier går til søksmål, f.eks. som selskapets medkontrahent.

I vår sak er Odda klart saksøker i egenskap av å ha vært aksjeeier i Møbelringen AS. Det vises til den nære forbindelsen mellom det å være medlem i kjeden og å ha en eierandel i as'et. Det er ikke i egenskap av å inneha andre rettigheter enn de som følger av vedtekter eller aksjelovgivningen Odda har tatt ut søksmål. Odda har således i utgangspunktet en søksmålsadgang etter bestemmelsen. Spørsmålet er om søksmålet er tatt ut innen fristen i aksjeloven § 5-23. Hovedregelen er at søksmål må tas ut innen tre måneder fra vedtaket. Vedtaket ble fattet 20.05.2005, og stevning ble tatt ut 09.01.2007. I utgangspunktet er fristen klart overtrådt.

Det er anført at unntaksregelen i § 5-23 nr 4 kommer til anvendelse. Det er der to kumulative vilkår: For det første at saksøkeren hadde rimelig grunn for sin fristoversittelse og for det andre at det ville føre til åpenbart urimelig resultat om beslutningen måtte anses gyldig. Dersom begge vilkår er til stede, må søksmål tas ut innen to år. I følge forarbeidene skal tilleggsfristen benyttes kun unntaksvis, se Ot.prp.nr.19 (1974-1975) s. 137. Tidsfristen er begrunnet i det syn at usikkerhet omkring gyldigheten av generalforsamlingsvedtak bør avklares raskt.

For tingretten er det kun nødvendig å vise til at Odda i tiden både før og etter vedtaket var representert ved advokat som allerede før generalforsamlingsvedtaket i brev fremmet mange av de anførselene som nå trekkes frem. Det er heller ikke opplyst om noen forhold som tilsier at Odda ikke kunne ta ut søksmål innen den alminnelige fristen. Noen tilleggsfrist kan det således ikke være tale om i denne saken.

Fristen må anses for å være prosessuell, se Rt-1962-569, og resultatet er at saken avvises. Påstanden punkt 2 om at generalforsamlingsvedtaket av 20.05.2005 er ugyldig avvises.

Når det gjelder spørsmålet om avvisning av påstanden punkt 1, om at rettsforliket er ugyldig, vil

det avhenge av anførslenes karakter. Hovedregelen er at rettsforlik skal ha samme virkning som rettskraftig dom, jf tvistemålsloven § 286. Reises det et nytt krav som allerede er avgjort ved rettskraftig dom, skal saken avvises, se tvistemålsloven § 163. I rettsforliket står det da også at « Ingen av partene har krav mot hverandre i anledning denne saken, uansett resultat av avstemmingen på den ekstraordinære generalforsamlingen/ medlemsmøtet ».

Rt-1955-187 gjaldt spørsmålet om det var anledning til å fremme ny sak i et tilfelle der en uskreven forutsetning for rettsforliket om at saksøker skulle få en annen leilighet innen en viss tid, viste seg ikke holdt stikk. Høyesterett fastholdt lagmannsrettens avvisningskjennelse under henvisning til at uskrevne forutsetninger som viste seg ikke å holde, bare kan prøves ved anke og ikke ved søksmål prima instantia. Dette har vært tolket slik at det kun er nye forhold som er skjedd etter at rettsforliket er inngått som kan være gjenstand for en ny sak på selvstendig grunnlag, og også at det er kun slike forhold som kan være grunnlagt for anførsler om at et rettsforlik er ugyldig, se Skoghøy « Tvistemål » sidene 826 følgende. Kravene er at saksøkers pretensjoner ikke er åpenbart uholdbare, men det må også kreves at det stilles krav til grunnlaget for et nytt krav, se Rt-1992-1711 der Høyesterett sier:

Lagmannsretten har stillet for små krav ved vurderingen av om det foreligger « et nytt krav » i forhold til tvistemålsloven § 286 første led jf § 163 første ledd. Det vises i den forbindelse til at saksøkers pretensjoner ikke skal legges til grunn når de er åpenbart uholdbare. Slik saken ligger an, synes det grunn til å vurdere om Ys krav i realiteten bygger på at han er misfornøyd med at eiendommen skulle selges ved intern auksjon mellom partene slik det ble avtalt ved rettsforliket.

I herværende sak er det flere forhold som Odda anfører er grunnlag for at rettsforliket er ugyldig. Det gjelder for det første at generalforsamlingsvedtaket var gitt på forhånd all den tid de fleste hadde avgitt forhåndsstemme. De fikk dermed ingen realitetsbehandling på selve generalforsamlingen.

For det andre anføres det at informasjonen som ble gitt var ensidig og at Odda og Foss ikke fikk innsyn i argumentene som ble brukt mot dem.

Det er også anført at det ble sendt ut gal forhåndsstemme med innkallingen, samt at saksbehandlingen var utslag av illojalitet og myndighetsmisbruk herunder at styret i Møbelringen brukte press mot sine medlemmer for å få dem til å stemme med seg.

Tingretten blir nødt til å gå inn på den enkelt anførsel og se om det kan sies å være knyttet til forhold som forelå i etterkant av at rettsforliket ble inngått, og ikke er som Høyesterett uttrykte det, « uskrevne forutsetninger som viste seg ikke å holde ». I så fall må grunnlaget avvises.

Det er anført at rettsforliket ble brutt ved at det ble gitt anledning til større grad av forhåndsstemming enn det rettsforliket og vedtektene § 9 tillot. Retten mener at dersom dette stemmer, at generalforsamlingen ble gjennomført i strid med rettsforliket og vedtektene § 9, må dette være en ny faktisk omstendighet som kan danne grunnlag for behandling av rettsforlikets gyldighet.

I rettsforliket står det at « begrensningen i antall fullmakter i Møbelringen AS' vedtekter § 9 gjelder ikke for denne avstemming ». Dette avslutter et avsnitt om at fullmakter kan sendes Advokatfirmaet Svensson Nøkleby ANS. Vedtektene § 9 sier at « under generalforsamling kan ingen aksjeeier avgi mer enn 1 stemme. En aksjeeier kan representere ytterligere 1 stemme ved fullmakt ». Rettsforlikets henvisning til vedtektene § 9 er kommentert i epost fra Odda sin daværende advokat av 27.04.2005, dvs to dager etter at forliket ble inngått. Han skriver at:

Vedtektene § 9: som Grete F.S. og jeg diskuterte på fredag, så er denne setningen i avtalen egentlig overflødig. Når det ble stående var det for å presisere at fullmakter til dere (selvsagt) ikke rammes av § 9. Imidlertid er det jo klart at partene ikke kan avtale seg bort fra vedtektenes bestemmelser, og heller ikke fra lovens ordning vedr. fullmakter. Aksjonærer kan jo velge å bruke andre fullmektiger enn dere. Informasjon på intranett kan tolkes som om vedtektene § 9 ikke skal gjelde i det hele tatt, og det blir jo feil og dermed misvisende. »

I lys av bakgrunnsretten, se avtaleloven § 5-2 (skal vel være aksjeloven § 5-2, Lovdatas anm.) hvor det uttrykkelig står at en aksjeeier kan la seg representere av en fullmektig, og det videre står at denne retten ikke kan begrenses i vedtektene, synes det riktig slik advokaten skriver at setningen er overflødig. Vedtektene sier noe om en begrensning til å la seg representere av en annen aksjeeier som fullmektig, ikke noe om muligheten til å la seg representere ved andre fullmektiger slik som for eksempel advokatfirmaet Svensson Nøkleby ANS. Det er da heller ikke anledning til å begrense anledningen til å la seg representere ved slike fullmektiger på en generalforsamling. E-posten som Oddas advokat sendte, støtter også opp om en slik tolkning nettopp fordi henvisningen til vedtektene § 9 er unødvendig. Retten viser også til flere vitneforklaringer i retten som forklarte at grunnen til at muligheten til å forhåndsstemme var en slik sentral del av forliket, var at ikke alle medlemmer skulle være nødt til å reise helt til Gardermoen for å behandle en enkelt sak. Dette ville være en belastning for medlemmene økonomisk.

Retten kan ikke se at det er noen holdepunkter i saken for at rettsforliket skal tolkes slik Odda pretenderer: at henvisningen bare gjaldt en administrativ håndtering av fullmakter, men at en fullmektig uansett ikke kunne representere mer enn én annen stemme på selve generalforsamlingen.

Retten har kommet til at adgangen til å forhåndsstemme gjennom advokatene i Advokatfirmaet Svensson Nøkleby, ikke var i strid med verken rettsforliket eller vedtektene § 9.

Da gjenstår spørsmålet om det at medlemmene faktisk benyttet seg av adgangen til å forhåndsstemme i den grad at avstemningen i realiteten var avgjort på forhånd, utgjør en slik etterfølgende omstendighet som kan være grunnlag for at rettsforliket kjennes ugyldig.

Det er på det rene at begge parter hadde forventet større oppmøte på generalforsamlingen. Det vises til vitneførselen og til at saksøkte bestilte et stort konferanserom på Gardermoen. Hele poenget med å avholde et nytt møte var nettopp at Odda og Foss fikk anledning til å fremme sitt syn for medlemmene. Dette må ha vært synlig for begge parter. Likevel hadde partene åpnet opp for en utstrakt bruk av forhåndsstemmer. Den forventning partene hadde om at mange medlemmer ville komme på møtet, mener retten må være en slik uskreven forutsetning som senere viste seg ikke holde stikk på linje med de som er nevnt i Rt-1955-187 og Rt-1992-1711 . Anførselen om at rettsforliket er ugyldig fordi saken om eksklusjon allerede var avgjort før møtet, må således avvises.

Videre har Odda anført at generalforsamlingsvedtaket må være ugyldig fordi de ikke fikk informasjonen som ble sent ut til medlemmene og at de ikke i samme grad som styret og ledelsen i Møbelringen fikk være til stede på regionsmøter. Det må være åpenbart at de ikke hadde noen rett til verken få informasjonen som ble sendt ut eller være til stede på interne møter så lenge de på den tiden var ekskludert fra kjeden og det ikke var tatt inn noen eksplisitt rett til dette i forliksavtalen. I den grad Odda og Foss også trodde at de ville få all informasjon Møbelringen sendte ut og at de ville ha en rett til å være til stede på interne møter, mener retten at dette også er slike uriktige forutsetning som ikke kan være gjenstand for ny sak i første instans.

Retten mener imidlertid at anførsler om ugyldighet på grunn av etterfølgende illojal opptreden, maktmisbruk, mv. gjennom saksbehandlingen og utsendelse av gale forhåndsstemmer, i utgangspunktet vil være slike etterfølgende forhold som kan gi grunnlag for nytt søksmål, jf tvistemålsloven § 163 om at rettsforliket er ugyldig.

Saksøkers pretensjoner i forbindelse med etterfølgende forhold er ikke åpenbart uholdbare, og må vurderes i realiteten. Det vises til at det stilles små krav til pretensjonene, se « Tvistemål » av Skoghøy side 831.

Retten vil etter dette behandle spørsmålet om rettsforliket faller bort på grunn av den etterfølgende saksbehandlingen fra styret og ledelsen i Møbelringen. Det sentrale er saksbehandlingen for perioden mellom rettsforliket og generalforsamlingsvedtaket. Det er enighet om at retten ikke skal behandle det faktiske grunnlaget for eksklusjonsvedtaket.

Når det gjelder disse anførelsene har saksøker vært noe vag. Anførelsene er konkretisert i at det ble sendt ut gale forhåndsstemmer og at styret skal at utsatt medlemmene for et press. Forhåndsstemmene ble til tross for at det var enighet om det i rettsforliket, sendt ut uten at det sto

ekspisitt på dem at de ville bli behandlet konfidensielt. Dette fremgikk imidlertid både av rettsforliket og av innkallingen til generalforsamlingen. I innkallingen sto det:

For de av medlemmene som ikke har anledning til å delta på møtet, gjør vi oppmerksom på at man kan sende inn forhåndsstemme/fullmakt. Vi understreker at denne, etter avtale mellom partene, må sendes vår advokatforbindelse, Advokatfirmaet Svensson Nøkleby ANS ved Birger Svensson, postboks 294 Bragernes, 3001 Drammen, telefaks 32 23 55 01, slik at den er mottatt senest kl 16.00 dagen før møtet. Skjema for forhåndsstemme/fullmakt vedlegges. De fullmakter som sendes til h.r.advokat Svenssen behandles konfidensielt av han med hensyn på den som har avgitt stemmen. Partene er også enige om at den begrensning i antall fullmakter, som fremgår av vedtektene § 9 ikke skal gjelde for de fullmakter som sendes til ham.

Det ble under vitneførselen i tingretten på det rene at det ble vedlagt gal forhåndsstemmeskjema ved en menneskelig feil, ikke slik det ble insinuert av Odda, at Urdal bevisst hadde sendt ut en forhåndsstemme uten konfidensialitet. Det ble også sendt ut informasjon om feilen som var gjort til medlemmene i forkant av generalforsamlingen.

Det er videre vist til en melding fra styreleder lagt ut på intranett 26. og 27.04.2005 der han gir uttrykk for at: « Styret håper og tror at medlemmene gir styret sin støtte i denne saken ». I et mer utfyllende informasjonsskriv til medlemmene 29.04.2007 står det avslutningsvis at:

Det er derfor svært viktig for medlemmene og den videre utviklingen av Møbelringen, at de representanter som medlemmene selv har valgt til å sitte i styret, blir gitt den støtten og tilliten gjennom denne avstemmingen på en så overbevisende måte som mulig. Dette vil samle og styrke kjeden både innad og utad, og være en vesentlig faktor til vår kommende økonomiske utvikling.

Retten mener at det ikke er noe ved den etterfølgende saksbehandling som har karakter av at det er myndighetsmisbruk eller illojal opptreden fra Møbelringen sin side. Det er heller ikke noe ved saksbehandlingen som medfører urimelighet slik at rettsforliket skulle være i strid med avtaleloven § 36. Det vises særlig til at Odda og Foss begge hadde anledning til, og faktisk sendte ut, sin egen versjon av saken med diverse vedlegg, herunder et brev fra advokaten til Atle Øye og Roar Husebø der de tilbakeviser at de er opphavet til de opplysningene styret mente å sitte med da de fattet eksklusjonsvedtaket sitt 22.02.2005.

Det synes åpenbart for tingretten at mange av argumentene Odda fremmer for at det foreligger myndighetsmisbruk, illojalitet og at rettsforliket er urimelig jf avtaleloven § 36, er knyttet til at de er uenig i at det var grunnlag for å ekskludere Odda og Foss fra Møbelringen våren 2005. Styret i Møbelringen har imidlertid fastholdt sin overbevisning om at det var et slikt grunnlag, til tross for at Odda og Foss har forsøkt å tilbakevise grunnlaget som ble fremholdt. I saken her og nå er det imidlertid på det rene at grunnlaget for eksklusjonen ikke skal behandles. Retten tar således ikke stilling til grunnlaget som sådan, men merker seg at begge parter fikk fremstilt sin versjon av saken før medlemmene stemte, om enn dette skjedde ved forhåndsstemme som medlemmene senere hadde anledning til å endre inntil generalforsamlingen, eller ved at de møtte og stemte på selve generalforsamlingen. Det har ikke fremkommet forhold som tyder på at styret og ledelsen i Møbelringen handlet mot bedre vitende. Deres oppfordring om at medlemmene støtter styrets forslag kan derfor ikke tolkes som noe utilbørlig press på medlemmene. Retten mener at det ikke foreligger noe grunnlag for å si at Møbelringen har handlet på en slik kvalifisert klanderverdig måte at rettsforliket kan sies å være ugyldig etter regler om myndighetsmisbruk, illojalitet eller urimelighet, jf avtaleloven § 36

Retten har etter dette kommet til at rettsforliket er gyldig.

Saksomkostninger:

Partene har begjært at retten fatter beslutning om saksomkostningene som er påløpt så langt til

tross for denne dommen og kjennelsen kun avslutter deler av saken, se tvistemålsloven § 179.

Odda Møbelsalg AS har tapt saken fullstendig. Hovedregelen er at den tapende part skal betale omkostningene til motparten, jf. tvistemålsloven § 172. Retten kan ikke se at noen av unntakene i tvistemålsloven § 172 annet ledd er anvendelige.

Advokat Stillum har på vegne av saksøkte innlevert en saksomkostningsoppgave på til sammen 240 300 eksklusiv moms, hvorav salæret er på til sammen 238 800 kroner og utlegg utgjør 1 500 kroner. Møbelringen har fradragsrett for utgående moms og merverdiavgift skal derfor ikke erstattes.

Det er ikke protestert på salæret. Advokat Stillum har også redegjort for at alt arbeidet som hittil har tilkommet, har vært relevant for behandlingen i tingretten i forbindelse med delbehandlingen. Behandlingen av mulig erstatningsansvar, utmåling og årsakssammenheng, er ikke startet opp foreløpig.

Retten legger omkostningsoppgaven til grunn og dømmer Odda Møbelsalg AS til å erstatte Møbelringen AS deres omkostninger.

Slutning:

Odda møbelsalg påstand punkt 2 om at generalforsamlingsvedtaket av 20.05.2005 i Møbelringen AS er ugyldig, avvises.

Domsslutning:

Rettsforliket mellom Møbelringen AS og Odda Møbelsalg AS av 25.04.2005 er gyldig.

I begge tilfeller:

Odda Møbelsalg dømmes til å betale Møbelringen AS sakens omkostninger med 240.300 - tohundreogførtitusenetre hundre - kroner innen 2 - to - uker fra dommens forkynnelse med tillegg av den til enhver tid gjeldende forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd fra forfall til betaling skjer.